

Vejledning om delegation og instrukser:

Et særligt fokusområde for sundhedsfagligt tilsyn i almen praksis er, at der er udarbejdet skriftlige instrukser indenfor de områder, hvor den sundhedsfaglige har uddelegeret ansvaret for opgaver til klinikpersonalet.

Ved **lægeforbeholdt sundhedsfaglig virksomhed** forstås operative indgreb, som er defineret ved, at der sker gennembrud af hud og væv og indførelse af visse former for apparatur i de naturlige legemsåbninger. Hertil kommer udskrivelse og genudskrivelse af medicin. I henhold til styrelsens opfattelse skal der eksempelvis være udarbejdet **skriftlig instruks** for følgende opgaver:

- Blodprøvetagning
- Prik i hud for måling af CRP og blodsukker
- Vaccinationer og B12-vitamin
- Podning i hals
- Smear
- Skift af katedre
- Øreskylning
- Receptudstedelse og genudstedelse
- Lungefunktionsundersøgelser (hvis indgivelse af medicin er inkluderet)

Herudover kræver lovgivningen, at der altid er **skriftlige instrukser for identifikation** på følgende områder:

- Instrukser for identifikation af patienter og sikring mod forveksling eller forbytning af oplysninger.
- Instrukser for mærkning og identifikation af diagnostisk materiale, herunder røntgenbilleder, vævs- og blodprøver mv.
- Instrukser for identifikation af patient og lægemiddel i forbindelse med medicingivning

Formelle krav til en instruks:

Af Sundhedsstyrelsens vejledning (9001 af 20/11-2000) fremgår følgende:

Instrukser skal findes i skriftlig form (evt. elektronisk form). De skal udformes under hensyntagen til målgruppen (personalets) uddannelse og erfaring og som minimum indeholde følgende:

- En præcisering af hvilken personalegruppe, som instruksen er rettet imod (*sygeplejersker, sosu-assistenten, bioanalytikere etc.*)
- En entydig og relevant beskrivelse af opgaven og målgruppen (*indgrebet/undersøgelse/behandling, patientgruppe, opfølgning og*)
- Afgrænsning af opgave og ansvar – i hvilke situationer og forløb skal der ske inddragelse og rådgivning af læge
- Beskrivelse af mulige bivirkninger og information til patienten om behandlingen
- Dato for ikrafttrædelse
- Dato for seneste ajourføring (*evt. næste opdatering*)
- Ansvar for udarbejdelse og godkendelse (*evt. godkendt af de øvrige læger i praksis*)
- Evt. henvisning eller gengivelse af faglige referencer

Eksempler på instrukser til inspiration:

På lægehåndbogen på sunhed.dk kan findes eksempler på instrukser – se her link til instruks om blodprøvetagning og en om influenzavaccination – se link her:

<https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/laegehaandbogen/klinikpersonale/procedure/blodproevetagning/>

<https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/laegehaandbogen/klinikpersonale/procedure/influenzavaccination/>

Uddelegering af øvrig sundhedsfaglig virksomhed:

Når en læge anvender praksispersonale til andre sundhedsfaglige opgaver, herunder visitation, rådgivning og behandling af patienter, (udover lægeforbeholdt sundhedsfaglig virksomhed), skal der typisk foreligge **skriftlige instrukser eller procedurer, hvis der er mere end to medarbejdere til at løse opgaven**. Det gælder eksempelvis følgende opgaver:

- Visitation af patienter (telefonisk og ved henvendelser)
- Urinprøver
- synsprøver
- Patientbehandling (årskontrol, kronikeropfølgning)
- Blodtryksmåling
- Børneundersøgelse)
- Sårbehandling
- Lungefunktionsundersøgelser

Ved løsning af disse opgaver kan en skriftlig instruks/procedure i form af **et skema/en skematisk gennemgang**, som personalet går frem efter, ofte være en god og ofte overskuelig måde at understøtte personalet på, har styrelsen tilkendegivet.

Eksempler på **faglige procedurer til klinikpersonale i almen praksis** fremgår også af Lægehåndbogen – nedenfor er til inspiration links til skriftlige procedurer for bl.a. undersøgelser af b-12- vitaminmangel, lipidsænkende behandling, lavt stofskifte, hoste og øresmerter:

<https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/laegehaandbogen/klinikpersonale/kronisk/vitamin-b-12-mangel/>

<https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/laegehaandbogen/klinikpersonale/kronisk/lipidsaenkende-behandling/>

<https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/laegehaandbogen/klinikpersonale/kronisk/lavt-stofskifte/>

<https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/laegehaandbogen/klinikpersonale/akut/hoste/>

<https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/laegehaandbogen/klinikpersonale/akut/oeresmerter/>

Et konkret eksempel på en skriftlig instruks om blodtryksmåling i almen praksis er gengivet i bilag 1 til inspiration (fra rapport i Region Hovedstaden om brug af praksispersonale i almen praksis (2010)

Bilag 1

Eksempel på faglig instruks – hypertension

- Alle patienter, som vil/skal have målt deres BT, får tid hos sygeplejersken (10 min).
- Ved forhøjet BT, sættes pt. til BT måling x 3 ifølge protokol hos sygeplejersken. Evt. præferencearm noteres i CAVE. Ved stadig forhøjelse, da laboratorieprøver (BT1) og hjemmeBT (10 min).
- 2 uger efter laboratorieprøver 30 min. tid hos sygeplejersken:
 - svar på blodprøve og hjemmeBT, samt ny BT måling.
 - Ved normalt BT/BTh: (0101)
 - Kontrol om ½ år.
 - Ved fortsat højt BT og BTh: (ydelse 0106)
 - Måling af højde, vægt, rygestatus, alkohol, taljemål, motionsstatus
 - risikoanamnese
 - henvisning til øjenlæge
 - Efterfølgende risikovurdering sammen med læge ifølge protokol: inddeling i lav, middel, høj og meget høj risiko.
 - risikovurdering skrives i resume ark og diagnoser for hypertension (K85), evt. tobaksrygning (P17) og evt. overvægt (BMI>30) (T82) noteres i diagnoseskema, diabetes (T90).
- 1 uge efter telefonisk kontakt til sygeplejersken mht. videre plan:

Lav risiko:

non-farmakologisk behandling, evt. diæt- og/eller rygestopvejledning ved sygeplejersken (0106) BT måling hver ½ år ved sygeplejersken (0101)
Ved manglende effekt efter 12 mdr. overvejes farmakologisk behandling.

Middel risiko:

non-farmakologisk beh. i 3 mdr., evt. diæt- og/eller rygestopvejledning ved sygeplejersken (0106) BT hver 3. mdr. hos sygeplejersken, evt. hjemmeBT (0101). Ved manglende effekt da påbegyndes farmakologisk behandling efter 3 mdr.

Høj eller meget høj risiko:

non-farmakologisk behandling, evt. diæt- og/eller rygestopvejledning ved sygeplejersken (0106) farmakologisk beh.
BT hver 3. mdr., i begyndelsen hver mdr., hos sygeplejersken (0101) Blodprøver i henhold til farmakologisk behandling.
- Årligt (evt. omkring patientens fødselsdag):
 - Blodprøver (BTår)
 - BT, evt. hjemmeBT
- 1 uge senere tid hos lægen, 20 min.: (0106 + 2304)
 - svar på prøver
 - ny risikovurdering, heartscore/precard (punkt 4-6 gentages)

Farmakologisk behandling

1. valgs præparat til hypertensionspatienter er tbl. Centyl mite m/ KCl x 1 dgl. obs podagra. Behandlingen kan indledes af sygeplejersken i henhold til ovenstående kontrolprogram og efter aftale med en af lægerne.

- 3 uger efter behandlingsstart: blodprøver (na, K, Crea)
- 2 uger efter blodprøver: ny BT kontrol og svar på blodprøver ved sygeplejersken evt. hjemmeBT og puls
- Ved stadig forhøjet BT, da tid hos lægerne m.h.p. yderligere behandling.

Ved ACE-hæmmer behandling:

- 2 uger efter behandlingsstart: blodprøver (na, K, Crea)
- 2 uger efter blodprøver: BT måling og svar på blodprøver ved sygeplejerske
- 4 uger herefter: ny BT måling, hvis forhøjet da hjemmeBT
- Ved stadig forhøjet BT konfererer sygeplejersken med lægerne, og pt. ringer i sygeplejerskens telefontid m.h.p. videre plan. Ved øget ACE-hæmmer behandling gentages de 3 ovennævnte punkter.

Ved 3 stof behandling skal overvejes rEnogrAfl

Ved urinstix over 50 i mikroalbuminuri sendes urin til undersøgelse på sygehuset.

BT1:	BT år:
hæmoglobin	hæmoglobin
na/K	na/K
Creatinin	Creatinin
urat	AIAT
AIAT	Pfglucose
Tsh	lipidprofil
Pfglucose	urin
lipidprofil	Protein incl. microalbuminuri
• urin	• glucose
• Protein incl. microalbuminuri	• Blod
• glucose	• EKg
• Blod	
EKg	
Ydelse 0106: hvis der er aftalt forebyggende vejledning med patienten.	
Ydelse 0101: hvis vejledning ikke er aktuel.	